

ГТАХР14.35.07

БІЛІМ САПАСЫН АРТТЫРУДА ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҚТЫҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ МАҢЫЗЫ

К.Т. Медеубаева¹ Д.Қ. Садирбекова²

¹п.ғ.к., қауым профессор м.а.,

²п.ғ.магистрі, аға оқытушы

^{1,2} Қазақ мемлекеттік қыздар педагогикалық университеті
Қазақстан, Алматы қ., e-mail:medeubaeva_kt@mail.ru

Мақалада оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастырудағы жалпы білім беру ұйымдары іс-әрекетінің мазмұны мен түрлері қарастырылған. Оқушылардың функционалдық сауаттылығын арттыру – білім беру процесінің негізі болып табылады. Қазақстанда кеңестік кезеңнен кейінгі кеңістікте алғаш рет 2012-2016 жылдарға арналған функционалдық сауаттылықты дамытудың Ұлттық іс-қимыл жоспары дайындалды, онда оқушылардың құзыреттілік біліктерін, алған білімдерін шынайы өмірлік жағдаяттарда тиімді қолдана білу қабілеттерін дамыту көзделгендігі туралы тоқталған. Ел үшін маңызды осы стратегиялық міндеттерді шешу жағдайында тұлғаның ынталылығы, шығармашылықпен ойлауы мен дәстүрлі емес шешім қабылдау қабілеттері, кәсіби жол таңдау білігі, өмір бойы білім алуға даярлығы – оның басты функционалдық қасиеттері екеніне ерекше назар аударылған. Аталған функционалдық біліктерді қалыптастыруда мектеп пен мектеп ұжымының басты орын алатындығы талдана келе, білім беру ұйымдарындағы оқыту процесі оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамытуға бағытталуының қажеттігі аталып көрсетілген. Отандық және шетелдік білім беру теориясы мен практикасында жүргізген зерттеулердегі оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамытуға бағытталған кейбір еңбектерге талдау жасалып, жаңартылған білім мазмұны негізінде бағалау жүйесінің ерекшеліктеріне тоқталған.

Түйін сөздер: функционалдық сауаттылық, стратегиялық тәсіл, жеке тұлға, мотивация, білім беру сапасы, біліктілік, дағды

Мемлекет басшысы Н.Назарбаев өзінің жыл сайынғы Жолдауында «функционалдық сауаттылықты арттыруды» негізгі тапсырма ретінде: «Білім беру тек қана оқытумен ғана шектелмей, оны керісінше, әлеуметтік адаптация процесіне бейімдеу қажет», – деп функционалды сауаттылыққа баса назар аударады. 2018 жылғы 10 қаңтардағы «Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері» атты Қазақстан халқына Жолдауының «Адами капитал – жаңғыру негізі» бөлімінде: «Білім беру бағдарламаларының негізгі басымдығы өзгерістерге үнемі бейім болу және жаңа білімді меңгеру қабілетін дамыту болуға тиіс. Оқытудың мазмұндылығы заманауи техникалық тұрғыдан қолдау көрсету арқылы үйлесімді түрде толықтырылуға тиіс. Цифрлық білім беру ресурстарын дамыту, кең жолақты Интернетке қосу және мектептерімізді видеокұрылғылармен жабдықтау жұмыстарын жалғастыру қажет», – деп жастарды жаңа технологиялық қалыпқа дайындаудың маңызды шартына ерекше тоқталып өтті [1,3].

«Функционалдық сауаттылық» ұғымы алғаш рет өткен ғасырдың 60-жылдары ЮНЕСКО құжаттарында пайда болды және кейіннен зерттеушілердің қолдануына енді. Функционалдық сауаттылық, кеңінен алғанда, білім берудің (бірінші кезекте жалпы білім беруді) көп жоспарлы адамзат қызметімен байланысын біріктіретін тұлғаның әлеуметтік бағдарлану тәсілі ретінде түсіндіріледі. Қазіргі тез дамушы заманауи қоғамда функционалдық сауаттылық адамдардың әлеуметтік, мәдени, саяси және экономикалық қызметтерге белсенді қатысуына, сондай-ақ өмір бойы білім алуына ықпал ететін базалық факторлардың біріне айналуға.

Қазіргі ғылыми-әдістемелік зерттеулерде оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыруды алыс-жақын шетел ғалымдары әртүрлі аспектілерде қарастыруда, дегенмен, мектеп оқушыларының функционалды сауаттылығын қалыптастыру мәселесі әлі де болса, педагогика ғылымында тиісті көрініс таппағанын атап өткен жөн.

Мектептегі білім беру жағдайындағы функционалдық сауаттылық соңғы жылдарда зерттеу нысанына айналды. Мысалы, кейбір ғалымдар функционалдық сауаттылықты оқуға үйретудің стратегиялық тәсілдері шеңберінде қарастырса, енді біреулері социологиялық зерттеулер жүргізудің негізінде қазіргі заманғы мектеп бітірушілердің функционалдық сауаттылық деңгейіне талдау

жасайды. Зерттеуші-ғалымдардың, педагогтардың ғылыми еңбектерін талдай келе, функционалдық сауаттылықтың бірнеше белгілерін атап өтуге болады:

- 1) тұрмыстық мәселелерді шешуге бағытталған;
- 2) нақты әлеуметтік жағдайлардағы жеке тұлғаның жағдайлық сипаттамасы ретінде;
- 3) стандартты, стереотипті мәселелерді шешумен байланысы;
- 4) оқу мен жазу дағдыларының қарапайым деңгейі ретінде;
- 5) ересектердің іс-әрекетін бағалау ретінде;
- 6) сауатсыздықты жылдам жою тәсілдерін іздестіру контексіндегі мақсаттардың болуы.

Бұдан шығатын қорытынды – функционалдық сауаттылық оқушының жан-жақты қалыптасқан жеке тұлға болып жетілуіне бағытталған басты ұстаным деуге болады. Осыған орай, қазіргі білім беру жүйесінде оқушылардың функционалдық сауаттылығын мәтін арқылы бақылауға арналған тапсырма үлгісін ұсына кетейік.

Кітапхана жаңа ғасыр мәдениетінде. Кітап – білімнің қайнар көзі. Кітап қана дәл мәнді білім береді, себебі ол адамды терең ойлауға жетелейді. «Наданмен дос болғанша, кітаппен дос бол» деп текке айтылмаған. Кітап оқыған адамның шетте қалмасы анық. Қазіргі замандағы техниканың дамуына байланысты «кітапханалардың болашағы жоқ» деген сөздің қисыны келмейді. Себебі компьютер адамның денсаулығына, әсіресе көзіне зиян. Сондықтанда кітапхананың әлі де болса маңызы бар екен. Адамзат баласының қол жеткізген ұлы игіліктерінің бірі – білім қазынасы. Кітап – адам баласының сан ғасырлық ақыл-ойының жемісі, тарихы мен тағылымының алтын сандығы. «Кітап дегеніміз – алдыңғы ұрпақтың артқы ұрпаққа қалдырған рухани өсиеті. Кітап оқудан тыйылсақ, ой ойлаудан да тыйылар едік», – деген еді Ғабит Мүсірепов. Кітапты таңдап талғап оқи білу, оны түсіну мен түйсіну, алған әсерінді өмір қажетіне жарата білу – әрбір адамның білігі мен білімін, пайымы мен парасатын айқындайтын алғышарттардың бірі. «Кітап маған тақтан да қымбат», – деп атап көрсеткен Шекспир. Мақсатымыз – «кітап неге оқылмайды?» деген сауалдың жауабын жан-жақты іздеу. Қазақ балаларын қазақ әдебиетінен алыстатып алмаудың амалын бірлесіп табу. Кітапқа деген баланың қызығушылығын арттыру. Қазіргі кезде оқырман баланың қызығушылығын арттыру үшін «балабақша – мектеп – кітапхана – мұғалім – ата-ана» деген ара-жігі ажырамайтын тізбекпен жұмыс жасау қажет. Балабалабақша табалдырығын аттаған күннен бастап кітаптың құдіретін ұғындыру, жыртыпауға, сызбауға, боямауға үйрету. Бірінші сыныпта өзінің алғаш бастап оқыған пән оқулығы туралы мағлұмат беру. Мысалы: мектептегі бірінші сыныпта «Әліппе» пәнін оқып бітіргеннен кейін кітапханашылар мұғалімдермен тығыз байланыстағы бағдарламаны жыл көлеміне ұйымдастырса. Кітапханашыларға көмекші ретінде оқушылар арасынан «кітапханашыларды» сайлап қойсақ. Барлық оқушы кезекпен кітапханашы болып шыққаны дұрыс. Акцияға кезекші баланың ата-анасының біреуі айына бір рет баласының жұмысын кітапханаға келіп көрсе, танысса. Бұл жұмыс оқушылардың кітапханаға деген қызығушылығын арттырады деп ойлаймын. Олар өзімен бірге басқа оқушыларды тартары сөзсіз. Кітапханаға деген дұрыс көзқарасы қалыптасып өседі, кітапты ұқыптап ұстауына, уақытында алған кітапты қайтаруына, кітапханашы мамандығына деген үстірт ой, жаңсақ мінез қалыптаспауына болысады. Сыныптың білім сапасы жоғарылайды, жолдастық сезімі оянады. Ата-ана жауапкершілігі артады. Оқырман мен кітап оқушы қоғамды қалыптастыру үшін ата-ана, мектеп, кітапханашы қызметі жоғары дәрежеде болуы керек. Қазақтың көркем тілі – қазақ тілі – қазақтың көркем әдебиетінде. Ал әр ұлттың әдебиеті мен тілі ең алдымен әр ұлттың өзіне керек. Қазіргі қазақ қоғамының алдындағы басты міндет – жас ұрпақты кітапқа, оның ішінде қазақ тілінде жазылған кітапқа баулу (345 сөз) [2;1].

1. Мәтіндегі тірек сөздер

- A) надан, сайыс, жауапкершілік
- B) кітап, білім, кітапхана
- C) сынып, көмекші, мұғалім
- D) қорытынды, көркем, басылым
- E) адамдар, мамандық, мадақтау

2. Мәтіннің негізгі идеясы

- A) Кітап – сәндік үшін жинайтын зат
- B) Кітап – сыйлыққа беретін зат
- C) Кітапты адам баю үшін оқиды
- D) Кітап – білімнің қайнар көзі
- E) Кітап – үйге сән береді

3. Мәтіндегі кітаптың маңыздылығына сай келмейтін қатар

- A) *Кітапханалардың болашағы жоқ*
- B) Кітап – білім бұлағы
- C) Кітап – білімнің қайнар көзі
- D) Кітап қана дәл мәнді білім береді
- E) Кітап оқыған адамның шетте қалмасы анық

4. Мәтінде көтерілген негізгі проблема

- A) Ата-ана жауапкершілін арттыру
- B) Кітапханаға деген дұрыс көзқарасы қалыптастыру
- C) Кітапқа деген баланың қызығушылығын арттыру
- D) Кітапхананың әлі де болса маңызы бар екенін дәлелдеу
- E) *Қазақ балаларын қазақ әдебиетінен алыстатып алмаудың амалын бірлесіп табу*

5. Қоғамның алдындағы басты міндет

- A) Кітапханашының айлығын көтеру
- B) Орыс тілді кітаптарды аудару
- C) *Қазақ балаларын қазақ тілінде жазылған кітапқа баулу*
- D) Ғаламтор арқылы кітап оқуға баулу
- E) Балаларға кітап оқып беру

6. Кітаптың құдіретін ұғындыру қай кезден басталуы қажет деп ойлайсыз?

- A) Мектеп табалдырығын аттаған кезден
- B) Жоғары сыныпта оқыған кезден
- C) *Балабақша табалдырығын аттаған кезден*
- D) Орта сыныпқа өткен кезден
- E) Қызметке орналасқан кезден

Осы мәтінмен жұмыс жасау барысында оқушылар «Кітаптың адам өміріндегі маңызы қандай?», «Кітап оқу арқылы адам бойында қандай қасиеттер қалыптасады?» деген сыни сипаттағы сұрақ бойынша ойланады, «Адам өмірде, қоғамда өзін-өзі қалай жетілдіру керек?», «Бойдағы дарынды қалай дамытуға болады?» деген сияқты проблемалық жағдаяттан шығудың жолдарын логикалық тұрғыда ойланып шешеді. Қазіргі бәсекеге қабілеттілікті өз бойында қалыптастыру мен жетілдіру үшін кітап оқудың пайдасы мен маңызы жайлы сауаттылығы қалыптасады. «Мәңгілік ел» идеясының арқауы болған ұлттық құндылықтарды сақтау мен ары қарай дамытудың қайнар көзі де, сарқылмас бұлағы да кітап және кітап оқу екендігі жөнінде тұжырым жасайды, ой түйеді, көзқарас қалыптасады.

Сонымен бірге, бұл мәтінде сұрақ-тапсырмалар бірнеше әдіспен берілген, атап айтар болсақ: 1) жабық сұрақтар, яғни оқушы дайын жауапты мәтіннен тауып белгілейді; 2) ашық сұрақтар, бұл тапсырма бойынша мәтіннен алатын дайын жауап жоқ, оқушы өзінше ой қорытып, тапсырманы өз бетінше орындайды, яғни интерпретациялауды дамытубойынша жұмыс жасайды. Интерпретация – қызығушылық тудыратын ерекше дағдылар, көзқарастар немесе кейде логикалық қорытынды; 3) оқушы мәтінді өмірлік жағдайлармен байланыстыра отырып зерделейді, ой қорытады [3;5]. Осылайша, бір мәтін негізінде оқушы көпқырлы ойлау процесінен өтеді.

Ш.Т.Таубаева, С.Т.Иманбаева, А.Е.Берикхановалардың пікірінше, функционалдық сауаттылық – адамның сыртқы ортамен қарым- қатынасқа кіру қабілеттілігі және аса тез бейімделуі мен жұмыс істеуі [4; 244].

Тұлғаның оқу, ұғыну, қысқа мәтіндерді жасау және жеңіл арифметикалық амалдарды орындаудағы қарапайым сауаттылығына қарағанда функционалдық сауаттылықтың айырмашылығы – тұлғаның нақты мәдени ортада тіршілік ету үшін қажетті болып саналатын әлеуметтік қарым-қатынас жүйесінде тұлғаның қалыпты жұмыс істеуін қамтамасыз ететін біліктілік, икемділік пен дағдылар деңгейі. Көп зерттеушілердің пікіріне сәйкес функционалдық сауаттылықтың компоненттерін игеру процесі іс жүзінде өмір бойы жалғасуы мүмкін. Ендеше, функционалдық сауаттылық – өмір бойы білім алуды қамтамасыз етуге бағытталған білім көзі. Зерттеушілер оқушылардың функционалдық сауаттылығының құрылымдық компоненттері ретінде мотивациялық, когнитивтік, әрекеттік және рефлексивтік компоненттерді атап көрсетеді. Осы аталған педагог-ғалымдардың еңбектерінде функционалдық сауаттылық ұғымына берілген тұжырымдарға сүйене отырып, біз функционалдық сауаттылық оқушылардың оқу-танымдық құзыреттіліктерінің одан әрі дамуының негізін құрайды деп білеміз.

Функционалды сауатты оқушы – бұл пәндік, пәнаралық, интегратив және функционалдық мәселелерді пайдаланылатын, қабылдау, ақпаратты өзгерту, қоғаммен қарым-қатынас процесімен байланысты қажетті және жоғары деңгейдегі білімге ие болатын тұлға. Функционалды сауатты адам моделі – бұл таңдауға және әрі қарай білім алуға, еңбек нарығында және қоғамдық өмірдегі жинақылыққа, өзіндік талдау мен өзіндік бағалау негізінде өзінің жеке ерекшеліктерін өздігінен жетілдіруге дайындалған адам.

Сонымен, *функционалдық сауаттылық* дегеніміз – адамдардың әлеуметтік, мәдени, саяси және экономикалық қызметтерге белсене араласуы, яғни бүгінгі жаһандану дәуіріндегі заман ағымына ілесіп отыруы, жасына, мамандығына қарамай үнемі білімін жетілдіріп отыруы. Ондағы басты мақсат – жалпы білім беретін мектептерде Қазақстан Республикасының зияткер, дене және рухани тұрғысынан дамыған азаматын қалыптастыру, оның өзін қоршаған ортаға әлеуметтік бейімделуі. Яғни, оқушылардың мектепте алған білімдерін өмірде тиімді қолдана алуына үйрету. Мұндағы басшылыққа алынатын сапалар:

- белсенділік;
- шығармашылық тұрғыда ойлау;
- шешім қабылдай алу;
- өз кәсібін дұрыс таңдай алу;
- өмір бойы білім алуға дайын болуы.

Бұл функционалдық дағдылар мектеп қабырғасында қалыптасады. *Функционалды сауатты тұлға* – қоғамның құндылықтарына сәйкес, қоғамдық ахуалдың қалыптасқан мүдделеріне қарай әрекет етеді. Бүгінгі күнге қажетті мамандықты таңдап дұрыс шешім қабылдап, заманауи ақпараттық технологиялардың тілін біліп кез келген әлеуметтік ортаға бейімделеді. Осы тұрғыда функционалды сауатты адамның негізгі белгілерін былайша тұжырымдауға болады: қоғамдық ортада өмір сүре білетін, тіл табыса алатын, белгілі бір сапалық қасиеттері бар, жалпы негізгі және пәндік құзыреттіліктерді меңгерген адам болып саналады.

Заманауи мектептің ең басты міндеті оқушы өмірінің барлық кезеңдерінде білім алуға деген құлшынысын қалыптастыру үшін, оған әрбір қадамының маңыздылығын түсінуге мүмкіндік беруден, тәсілдер мен таным көздерін таңдауда бағдар ұстай білуге үйретуден тұрады. Бұл Қазақстан халқына Жолдауында, жаңа Мемлекеттік бағдарламада, «Жалпыға ортақ Еңбек Қоғамына қарай 20 қадам» атты мақаласында [5,3], Назарбаев Университетінде оқыған дәрісінде және басқа да сөйлеген сөздерінде айрықша мән беріліп айтылған. Олар өз нәтижесін беріп келеді. Оның нақты дәлелін, дүниежүзілік экономикалық форумда жарияланған әлем елдерінің бәсекеге қабілетті рейтингідегі соңғы нәтижелерден байқауға болады.

Елбасы бастамасымен өмірге келген «Функционалдық сауаттылық бойынша Ұлттық жоспардың» мақсаты – оқушылардың салалық сауаттылығын дамыту арқылы тиімді қызмет түрлеріне бейімдеу. Сонымен қатар, ол орта білім жүйесінің парадигмасын түбегейлі өзгертудің негізі. Бұл – дәстүрлі мектеп моделінен рационалды модельге, әрі қарай феноменальді модельге «үш адым» ілгері аттау дегенді білдіреді. Осы мақсатқа қол жеткізу арқылы Қазақстан оқыту деңгейі мен сапасы жағынан жетекші елдер тобына қосылады [6,7].

«Қазақстан-2050» – Стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Жолдауда «Бәсекеге қабілетті дамыған мемлекет болу үшін біз сауаттылығы жоғары елге айналуымыз керек. Қазіргі әлемде жай ғана жаппай сауаттылық жеткіліксіз болып қалғалы қашан. Біздің азаматтарымыз үнемі ең озық жабдықтармен және ең заманауи өндірістерде жұмыс жасау машығын меңгеруге дайын болуға тиіс. Сондай-ақ балаларымыздың, жалпы барлық жеткіншек ұрпақтың функционалдық сауаттылығына да зор көңіл бөлу қажет. Балаларымыздың қазіргі заманға бейімделуі үшін бұл аса маңызды. Бүкіл әлемдегі сияқты, Қазақстан білім берудің жаңа әдістеріне көшу керек», – деп атап айтты [7,8]. Қазақстанның әлеммен терезесін теңестіруі үшін аса маңызды қажеттілік – білім, ғылым саласын жандандыру. Жас ұрпаққа тәлімді тәрбиемен қатар, заманауи білікті білім беру мәселесі жас мемлекет үшін ауадай қажет. Сондықтан өскелең ұрпаққа тек білім беру ісімен шектелмей, игерген білімін одан әрі әлеуметтік бейімделуге ұластыруға қабілетті болуға, бұл үшін оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамыту мақсатымен Ұлттық жұмыс жоспарын іске асыру қажеттілігі айтылған. Оқыту үдерісіне қазіргі заман талабына сай технологиялар мен әдістемелерді енгізу, ғылым мен техника жетістіктерін пайдалану, педагогиканың озық үлгілерін қайта жаңғыртып, қолдану, педагог мамандардың сапасын көтеру, оқушылардың функцияналдық сауаттылығын көтерумен қатар, тәрбие жұмысын жақсарту күн тәртібінен түспейтін мәселелерге айналды.

Оқушылардың мектепте алған білімін қоғамдық-әлеуметтік ортада пайдалануға икемдеу, олардың функционалдық сауаттылығын арттыру арқылы еліміздегі білім мен ғылымды дамыту мәселелеріне басымдық беріліп отыр. Бұл ойымызды ХХ ғасырдың заңғар тұлғасы М.Әуезовтің: «Ғылым өскен ел – мәдениет тарихында шын өскен ел. Ғылым тәрбиесі өркендеген ел – өскелең ұрпағын, халық қоғамын шын көгерткен ел», – деген сөзімен түйіндеуге болады [8;11]. Оқушылардың функционалдық сауаттылығын қалыптастыруға бағытталған білім мазмұнын игерген оқушылардың білімдері мен біліктері өмірлік жағдаяттарда қолдана алу, әртүрлі ақпарат көздерімен жұмыс істей білуді және алынған ақпараттарды сыни тұрғыдан бағалай білуді, өзінің болжамдарын ұсыну және зерттеулер жүргізу, өзінің ойын негіздей білуді; іскерлігі мен дағдыларын адами іс-әрекеттердің әртүрлі салаларында, сондай-ақ тұлғааралық қарым-қатынас пен әлеуметтік қатынастарда өмірлік міндеттерді шешу үшін пайдалануды қамтамасыз етеді.

Жалпы функционалдық сауаттылық деген ұғымды қорытып айтар болсақ, адамдардың әлеуметтік, мәдени, саяси және экономикалық қызметтерге белсене араласуы және өмір бойы білім алуына ықпал ететін базалық факторы, яғни бүгінгі жаһандану дәуіріндегі заман ағымына қарай ілесіп отыруы. Мұндағы басшылыққа алынатын функционалдық сапалар – белсенділік, шығармашылық тұрғыда ойлау, шешім қабылдай алу, өз кәсібін дұрыс тандай алуға қабілеттілік, т.б. яғни, жалпы білім беретін мектептерде Қазақстан Республикасының зияткер, дене және рухани тұрғысынан дамыған азаматын қалыптастыру [9,7]. Осындай сапалық сипаты тұрғысынан қарағанда функционалдық сауаттылық жеке адамды дамытудың тетігі ретінде қолданылады, сондықтан теория мен тәжірибенің байланыста болуын қамтамасыз ету үшін әрбір пән бойынша берілетін білімнің мазмұны мен көлемін анықтағанда теориялық қағидалардың, заңдылықтар мен ережелердің, яғни ұғымдық-ақпараттық материалдардың бала өмірінде кездесетін түрлі проблемалық мәселелерді шешуге көмегі тиетіндей, бала оны қолдана алатындай тәжірибелік маңызы ескерілуі тиіс, сондай-ақ оқушылардың оқу материалын тек жаттап қана алмай, оның мән-мағынасын терең түсінуін қамтамасыз ету міндетті болып саналады.

Пайдаланылған әдебиеттер

- 1 Н.Назарбаев. «Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері». Жолдау. Астана, 2018 ж.
- 2 Найденова Н.Н., Мұратбаева Г.Ә. Білім сапасын бағалаудың қазақстандық және әлемдік инструментарийлері. Қазақ Мемлекеттік Қыздар Педагогикалық Университетінің Хабаршысы, №1(73) 2018, 1186.
- 3 PISA халықаралық зерттеуі, әдістемелік құрал. Астана: ҰББСБО, 2013. – 86.
- 4 Таубаева Ш.Т., Иманбаева С.Т., Берикханова А.Е. Педагогика. Алматы, 2017, 244б.
- 5 Назарбаев Н.Ә. «Қазақстанның әлеуметтік жаңғыртылуы: Жалпыға Ортақ Еңбек Қоғамына қарай 20 қадам». «Егемен Қазақстан». 10 шілде 2012 ж.
- 6 Оқушылардың функционалдық сауаттылығын дамыту жөніндегі 2012-2016 жылдарға арналған ұлттық іс-қимыл жоспары. Астана, 2012 ж.
- 7 Назарбаев Н.Ә. «Қазақстан-2050» Стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты». «Егемен Қазақстан». 14 желтоқсан 2012 ж.
- 8 Қазақтың тәлімдік ойлар антологиясы: 10 томдық / (құраст. С. Қалиев, К. Аюбай).- Алматы, 2005.
- 9 Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы. Астана, 2010 ж.

ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ В ПОВЫШЕНИИ КАЧЕСТВА ЗНАНИЙ

К.Т. Медеубаева¹ Д.К. Садирбекова²

¹к.п.н., и.о. профессора,

²ст. преподаватель, м.п.н.

¹Казахский государственный женский педагогический университет,
Казахстан, г.Алматы, e-mail: medeubaeva_kt@mail.ru

В статье рассмотрены содержание и виды деятельности общеобразовательных организаций по формированию функциональной грамотности учащихся. Повышение функциональной грамотности учащихся является основой образовательного процесса. В Казахстане впервые на постсоветском пространстве был разработан Национальный план действий по развитию функциональной грамотности школьников на 2012-2016 годы, им предусматривается развитие способностей учащихся эффективно применять ключевые компетенции, усвоенные знания в реальных жизненных ситуациях. В условиях решения этих важных для страны стратегических задач особое внимание обращено на то, что инициативность, способность творчески мыслить и находить нестандартные решения, умение выбирать профессиональный путь, готовность обучаться в течение всей жизни являются основными функциональными качествами личности. Отмечена главенствующая роль школы и школьного коллектива в формировании указанных функциональных качеств, подчеркивается необходимость нацеленности процесса обучения в организациях образования на развитие функциональной грамотности учащихся. Осуществлен анализ ряда работ, посвященных развитию функциональной грамотности учащихся в отечественных и зарубежных исследованиях по теории и практике образования, на основе обновленного содержания образования рассмотрены особенности системы оценивания.

Ключевые слова: функциональная грамотность, стратегический подход, личность, мотивация, качество образования, навыки, умение

PEDAGOGICAL VALUE OF FUNCTIONAL LITERACY IN IMPROVING THE QUALITY OF KNOWLEDGE

K.T. Medeubaeva¹, D.K. Sadirbekova²

¹Cand.Sci. (Pedagogy), Prof. (acting),

²Master of education, senior teacher

Kazakh State Women's Teacher Training University

Almaty, Kazakhstan, e-mail: medeubaeva_kt@mail.ru

The article considers the content and types of activity of general education organizations in the formation of functional literacy of students. Enhancing the functional credibility of the crony is a fundamental process of learning. In Kazakhstan, the post-soviet space has been developed by the National plan of action for the development of functional citizens of the year 2012-2016, which envisages the effective development of the catalysts of competitiveness, accredited in real life situations. The strategic objectives of the decision-making process are to make the most of the strategic objectives of the industry, to promote the creativity of creativity and to achieve unassailable solutions, to choose the professional way of choosing, to study in the life of all the basic principles of life. The strategic objectives of the decision-making process are to make the most of the tasks of the industry, to promote the creativity of creativity and to achieve unassailable solutions, to choose the professional way of choosing, to be taught in the life of all the basic functional qualities of the individual. The main role of the school and the colleges in shaping the functional qualifications is that the process of instilling instruction in the organizational formation of nonviolence of the learning process of functional credibility of the crooked ones is underlined. Worked on the analysis of the work, the development of functional grammar in the family and the teaching of the theory of practice, and on the basis of the training, based on the essence of the reflection of the excellence of the system of assessment.

Key words: functional literacy, strategic approach, person, motivation, the quality of education, skills, flexibility, ability